

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četr leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu. Deležniki tiskovn. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Na i kandidatje za državni zbor:

Predragi slovenski rojaki !

Bili smo kot bratje lepo složni med seboj. Kakor svoje očesce varovali so naši voditelji najdražji svetinji národa: sveto vero in narodnost slovensko. Če tudi posebnega vspeha do zdaj prikazati še ne moremo, smo vendar po složnem delovanju eno stvar dosegli: slovensko ljudstvo se je v verskem kakor tudi v národnem oziru ojačilo.

Toda pritepel se je sovražnik k nam ter zasejal luliko med pšenico. Prišel je iz tujega sovražnik vere, lažnjivi liberalizem, ki nas je razdvojil in zbegal, vsled tega pa tudi oživiljenje národne zavednosti v daljih krogih zmotil.

Naj bi se kolikor le mogoče prejšna sloga (zastopnost), brez katere za nas sreče ni, povrnila, izpovedamo v tem silno važnem trenutku še enkrat, kar hočemo.

Mi želimo, da obstane avstrijsko cesarstvo, ki nam bodi varno zavetje v národnem in verskem oziru.

Mi smo zá to, da so vse avstrijske kraljestva in dežele kolikor le mogoče samovlastne ter uživajo toliko politične svobode, da bodo zamogle brez državnega zbora vse svoje domače zadeve same uravnati, skupne zadeve pa s zastopniki drugih dežel v državnem zboru.

Mi tirjamo povsodi: v uradnih, v cerkvenem poslovanju in v šolah popolne národne enakopravnosti, katera je dozdale na papirji, pa ne v dejanjih.

Da pa gledé dejanske národne enakopravnosti kolikor mogoče zanesljivega poročstva dobimo, skušamo po postavnej poti to doseči, da bi se po načelu federalizma vse dežele, po katerih naši slovenski bratje razkosani živijo, zedinile v upravno celoto, ter bi vsi Slovenci kot eden edini národ tudi le eno deželno vlado imeli, združeni, brez vseh napotkov za svoj časni in večni blagor skrbeli. Le v edinosti je moč, razkosani si pa pomagati nič ne moremo.

V polajšanje kmetskega stanú zahtevamo, da se nekdanje samostalne dačne srenje, ki so pa zdaj večjim krajnim srenjam pridružene, zopet ločijo in samostalne postanejo, ako to želijo; da se občine prevelikih pisarij rešijo; da se preobširni politični in sodnijski okraji zmanjšajo, gospôske bolj med ljudstvo preložijo, raznovrstne sedanje oblastnije pa tako preuredijo, da jih bo manj vrst, ter bode kmet svoje navadne zadeve ob enem pri eni gosposki opravil; posebno pa, da se okrajni zastopi, kakoršni so zdaj, rajši odpravijo; da se pravosodje bolj po prostem uredi, da ne bode toliko advokatov in notarjev treba, posebno pa, da se posilno legaliziranje pri notarjih nemudoma odpravi;—

da se kmetskemu ljudstvu toliko zastopnikov v deželnem in državnem zboru odloči, kolikor mu jih po številu duš in po znesku davkov po vsej pravici gre; da bode šola zopet to, kar ima biti, namreč krščansko vzrejališče, v katerem učitelj in kateket vzajemno na to delata, da se naša mladež v duhu svete vere odgaja; za to se pa morajo katoliški cerkvi postavna poročstva dati, da se tako povrne mir med cerkvijo in šolo in poduk blagoslov z nebes ima.

Kot katoličani slednjich zahtevamo pravico katoliški cerkvi, da se spoštuje in se ji priznava njena samostalnost, njeno pravo, premoženje in njene náprave, kakor tudi hočemo, da se pravica samouprave ne krči drugim verskim družbam, katere država priznava in trpi.

Cerkev zapoveduje y duhovskih, država y posvetnih zadevah; cerkev ni državi podvržena, pa tudi ne nad njo postavljena, ampak je v svojem delokrogu kot duhovska oblast poleg državne oblasti samosvojna.

Zatorej pa ne moremo trpeti, da bi država kat. cerkev tlačila ter jo ponižala v služabnice preminjajočih se vladnih sistem.

To so tedaj naše misli in želje v političnih, narodnih, občinskih in cerkvenih zadevah, in z nami se v vseh teh rečeh popolnoma strinjajo vsi poštenjaki v Avstriji, kateri so prijatelji svobode, toda na pravični podlagi.

Zatorej Vam pa, dragi slovenski rojaki! ne moremo in ne bomo priporočali možev za kandidate, ki niso naših misli, marveč so privrženci tistega laži-liberalizma, ki z drzno rokó vse podira, kar koli je nekdanje veljalo ter ljudskim potrebam in okolščinam celó primerno bilo, — tacih zastopnikov Vam ne priporočamo, ampak priporočamo Vam može, ki so prijatelji resnice in vsestranske pravice, ki Vaše potrebe dobro poznajo in živo občutijo, ki so vrli domoljubi in pa zvesti katoličani!

Vabimo torej vse poštene in blagodušne domoljube, zbrati se okoli naše konservativne zástave, ki je brez dvoma prava zástava ljudstva, katero je v svoji ogromni večini konservativno, to je: udano kat. cerkvi in verno, ter se svojih starodavnih pravic in navad drži, ako so njegovim razmeram prikladne.

Priporočamo Vam tedaj, predragi rojaki, naslednje gospode, ki so prijatelji in branitelji naših načel, kot kandidate za državni zbor:

I. Gospoda **Jan. Pajka**, bivšega profesorja na mariborski gimnaziji, za kmetske srenje Mariborskega volilnega okraja s sodnijskimi okraji: Maribor, Slov. Bistrica (volišče Maribor), Konjice, kder je ob enim volišče, Slov. Gradec in Marenberg (volišče Slov. Gradec). *)

II. Gospoda **Mih. Hermana**, slovenskega deželnega poslanca in odbornika v Gradci, za kmetske srenje Ptujkega volilnega okraja s sodnijskimi okraji: Ptuj, Ormuž, Sv. Lenart (volišče v Ptuj), Rogatec in Šmarje (volišče v Rogatci), Ljutomer in Gornja Radgona (volišče v Ljutomeru).

III. Gospoda **Fr. Kosarja**, kanonika v Mariboru, za kmetske občine Celjskega volilnega okraja s sodnijskimi okraji: Celje, Vransko, Gornjigrad, Laško in Šoštanj (volišče v Celji), Brežice, Kozje in Sevnica (volišče v Brežicah).

Prosimo lepo vse poštenjake, posebno pa častito duhovščino in slavna županstva, da prav marljivo delajo za te može, ki so naši pravi zaupniki, da zmaga naša pravična stvar.

Osredni volilni odbor

v Mariboru, dné 15. septembra 1873.

Imena gg. osrednega volilnega odbora, kakor tudi veljavnih mož vsacega volilnega okraja bodo podpisana pod tem oklicem, ki se bo v mnogih odtisih v posamezne volilne okraje poslal.

Gospodarske stvari.

Nekaj o sejanji rži (žita).

Rž ali žito sejejo v praho, potem za krompirjem in za rudečo peso (Runkelrübe). Rž ljubi sploh suhotno zemljišče, katero za pšenico ne sodi. Tudi njive, z gosto pirnico zaraščene in podorane, so jako dobre za rž. Po nekaterih kra-

*) Opazka: G. profesor Pajk se je vsled sporazumljenja med obema strankama na podlagi tega, kar smo kot „poslednjo besedo od svoje strani“ v „Gospodarju“ šte. 30. (proti koncu) rekli, in v soglasji s tem volilnim oklicem za kandidata postavil in z dobro vestjo priporočil.

jih na Nemškem, posebno kder je zemlja teška in rodna, krompirišča ne podorjejo, marveč njivo hitro za pospravljenim krompirjem posejejo z ržjo ter z brano zavlačijo. Ne vemo, ali kde na Slovenskem enako ravnajo. Ali skušnja uči, da rž za žoltim ali živinskim krompirjem le slabo raste, menda zato, ker živinski krompir njivo preveč oslabi.

Teško je vselej dobro svetovati, kako bi se naj rži ali žitu gnojilo. Pri slabih njivah je dobro navoziti gnojnice ali mastnega gnoja; toda pre na debelo se ga ne sme nadevati. Rž bi namreč potem preneglo in preobilo rastla, taka rž pa rada pod snegom plesnje, spomladi poleže, sploh pa le veliko slame da, zrnja pa malo. Gnojenje pri rži je veliko odvisno od vremena.

Čas, kedar se ima rž sejati, se ravna po tem, kedar da se v vsakem kraji navadno zima začinja. Kder je navadno rana zima, ondi se mora poprej rž sejati, drugod pa bolj pozno. Sploh pa kmeti povsodi opazujejo, da v obče pozno sejana rž najboljše obrodi. Rano sejana rž daja veliko in lepe slame, pozna pa več zrnja. Tudi je gledati, kakošna da je zemlja. V slabo zemljišče se mora bolj rano, v dobro pa bolj pozno sejati. Rž se ima najmenje 2" globoko v zemljo zavlačiti. Plitvo sejana rž sicer kal požene, vendar poznej rada zaostaja. Le v teški zemlji je ni treba bolj globoko vsejevati. Po tistih krajih, kder v spomladi prileze veliko polžev, ki mlado rž poškodujejo, ondi morajo bolj globoko sejati — časih 3" — 4". Tako požrešni polži le travnate vrhunce pokončajo, do semenovega letovja pa ne morejo priti. Hudi sovražniki posejane rži so tudi poljske miši. Zoper to nadlogo nekateri kmeti ržino seme v gnojnici namočijo, preden gredó sejati; drugi skušajo drugače, kakor smo v „Gosp.“ štev. 29. naznanili.

Kako dolgo se naj kokoši živeti pustijo?

Pogosto gospodinje pozabijo, da se tudi kokoši postarajo. Nekateri jih pustijo, dokler se še kaj gibati zamorejo, posebno take, katere so gospodinjam priljubljene. In zdaj se čudijo, da kokoš 4—5 let stara, čem dalje menje jaje nanese, ali še naposled celó nesti preneha. Ženske si časih za ono nepovoljno prenehanje iščejo prav čudnih vzrokov. Ene pravijo, da so se kokoši preobjedle; druge pa pravijo, da preveč stradajo in da zato več ne nesejo. Na pravi vzrok pa malokatera zadene — na preveliko starost kokoši.

Po natančnih preiskavah nam je znano, da ima kokoš sploh v svojem jajčnjaku po 600 jajčič, katere zaporedom zgodnja in ponese. Od teh 600 jajčič iznese kokoš v svojem življenji: 1. letu kakih 20, v 2. letu 120, v 3. letu 135, in 4. letu 184. Od 4. leta naprej iznese vsako leto menje, iz prva kakih 20, potem le še 10 in naposled nič več. Tedaj ni preobilo ali prepričla hrana, marveč

izmanjkanje jajčič v jajčnjaku je večjidel krivo, da kokoši od 4. leta naprej jajca nesti prenehajo. Iz tega pa sledi, da umna gospodinja kokoši ne pusti dalje pri življenji, kakor 4—5 let. Ako pa nekatera kokoš že v drugem letu slabo nese, je najboljša, da jo zakoplješ.

Toda ne samo na starost pri kokoših, marveč tudi na pleme in na hrano mora gospodinja gledati, ako hoče dobrih kokoši imeti. Najbolj rade nesejo kokoši mešanega plemena, namreč iz malajskega in našega domačega. Take putice ali piške, meseca marcija izležene, nesejo jajca že meseca avgusta.

Za prvo hrano se nasvetuje pšenica, tudi ajda velja. Najbolj pa se sme priporočevati mešanica kuhanega krompirja in drobno zrezanega ovsa. Po ječmenu kokoši rade valijo. Glavna reč je, za vedno snažno vodo skrbeti.

Dobre kumarne ali murkine peške so tiste, ki niso vzete od ranih, pa tudi ne od celó poznih murk ali kumar. Prve niso vselej popolno zrele. Za seme se tedaj vzeme najlepša kumara, in sicer taka, ki raste bolj na sredini bilke. Od ene bilke se vzeme le ena kumara.

Zoper miši, ki nadlegujejo žitne „kašte“ in sploh prostore, kder se hranjuje zrnje, se nasvetuje sledeči pomoček. Neki žitni barantač je nabral divjih ali pasjih kamilic (Hundskamille, anthemis Camilla), ter jih potrosil po zrnju v kaštah in po kletinih tleh. Miši pikro dišečih kamilic trpeti ne morejo in kmalu vse odidejo.

Krta s petrolejem vrtnar lahko prežene. Treba je le nov krtinovec rahlo odgnoti. Potem se v krtovo luknjo vloži kosček lenene, s petrolejem namočene čunje. Luknja se zadela s kako črepinjo. Zdaj se petrolejev smrad raširi po celi luknji in prežene krta za več mesecev.

Vinotržno društvo se je lani v Mariboru in v Gradci osnovalo, in je skoro vse denarje zasnovalo, blizo 200.000 fl.; zraven pa je še 57.000 fl. dolgá. Liberalni grof Attems, predsednik društva, jih je te dni od društvenikov moral prav hude slišati. Očitalo se mu je, kako da so oskrbniki društva denarje zapravljali, štajersko vino v dunajski razstavi na sramoto postavili, naposled pa še društvenike za nos vodili. Taka je, če poštenja ni, poštenje pa je žlahen sad sv. vere.

G. Vitek je napravil na Moravskem tako hišo, kder se bode perutnina valila na umeten način, to se pravi, da ne bodo jaje kokle valile, ampak ognjena gorkota, umetno razpeljana. Vsako leto se tako izvaliti da 60—80.000 piščet. Valile se bodo tudi race, gosi, purani in fazani.

Dopisi.

Iz Šmarja pri Celji 15. sept. (Obramba žaljene časti.) Zares, prav žalostne postajajo človeške razmere na svetu. Tukajšni liberalni uradnik P. je psoval č. g. dekana že kakih 6 let goljufa in Bog vedi kaj še vse. Zadnjič se je to godilo v neki krčmi vpričo g. zdravnika in g. okr. tajnika. Gosp. dekan ni mogel več molčati in toži uradnika P. zaradi razžaljene časti. P. je dolžil g. dekana, da je leta 1866 blagajnico ubozih enkrat za 6, drugokrat za 3 gld. „ogoljufal“, češ, da ti zneski niso v računu od l. 1866 v rubriki: „Strafgelder“ — globe. G. dekan, kateremu bi še v sanjah ne bilo na misel prišlo, da se mu bode kaj takega očitalo, ni mogel v tem trenutku krivičnega obdolženja dokazati, in je le opazil, da, če denarji niso pripisani v rubriki: „globe“, so gotovo v rubriki: „nabrani denarji.“ — Čeravno bi se zatožencu bil moral čas dovoliti, da si doma dokazov poišče, ga vendar sodnija goljufije krivega spozna, uradnika P. pa tudi na platež 5 gld. obsodi.

Nad to — prenenaglo obsodbo je bil „Slov. Nar.“ z malim „Tednikom“ vred tako vesel, da jo je brž po svetu raztrobil, menda zato, ker je — duhoven obsojen. G. dekan je pa našel vse pisma, ki spričujejo jasno, da je krivo obsojen. Preiskavala se bo stvar še enkrat. — Toliko v pojasnjenju stvari, o kateri smo prejeli naslednji dopis:

Ne sam dekan, ampak tudi jaz kot oče siromakov in ubogih, imam zavoljo razdeljenja ubožnih denarjev besedo govoriti; za to sim postavljen. — Istina je, da imamo v kasi za uboge 66 gld. 90 kr. prihranjenih; alj z gosp. dekanom sva se pogodila, da bo ta denar še le za prihodnjo zimo med uboge razdeljen, kedar revni siromaki zimске obleke, obutele in drv potrebujejo, poleti se pa nekaj ležje preskrbijo, ko po zimi; naši ubožci pa za tega del niso pozabljeni, ker dobivajo svojo navadno milošnjo. Ne čudi se tedaj, ti čudovitni „Slov. Narod“ s svojim radovednim klepetaćem „Tednikom!“ Tu imaš odgovor na svoje začudno uprašanje. —

Naša ubožna kasa je pa meni popolnoma znana, imam od nje svoj ključ, vem za dohodke in potroške, — znani so mi pa tudi računi, ki jih pregledavam in podpisujem. „Goljufija“ mi je tedaj celó neverjetna in nemogočna. —

V časopisih naznanjena razzodba je prenenagla. — Sodnik je obsodil dekana v reči, o kateri ni bil tožen, — pa se mu tudi ni poprej ne besedica ne naznanila, za kaj da bo moral odgovor dajati. — Kateri pameten človek pa more trjati, da bi dekan celi arhiv starih pisem od leta 1866 vedno sebo nosil, da bi nagloma kot blisk, o računu leta 1866 odgovor dal?! — Rekli so pri obravnavi, da je zdaj le tožba zavoljo razzaljenja časti, ne pa zavoljo računa. — Pa ni nič obveljalo.

Kazni denar alj globa 6 gld. je bil leta 1865 plačan, in tisto leto v račun povzet. — Leta 1866 je bil le duplikat pobotnice plačanih denarjev izdan. Kako abotno je tedaj, ta denar za leto 1866!! v račun spravljati! — In tukaj tiči pomota ali veliko več hudobija brezvestnega toživca. Globa 3 gld. je bila leta 1866 sprejeta in v račun prišteta, kar račun in stari spisi dokazujejo. Zdaj je namreč na svitlo prišel star zapisnik, ki vse na tanko dokazuje in imena ubožcev poveda, ki so milošnjo sprejeli. —

Dekan so zdaj pravično pritožbo vložili, s pismenimi dokazi dobro potrdili, da nobene goljufije biti ne more. Pričakovati je, da bodé višja sodnija prvo, prenenaglo razzodbo ovrgla, in vnovič drugo ukazala, ki bode to reč do kraja dognala; potem se bode svetu naznanilo, kdo da ima prav. — Hud je prvi škandal, — ali hujši bo drugi, upamo, da ne za dekana — ampak — za nekoga drugega.

Šmarje 14. septembra 1873.

Janez Andrluh, l. r.,

oče ubožcev, župan in okr. načelnik.

Iz ormuškega okraja, 12. sept. Znano ti je, dragi „Gospodar“, kako da so skoro vsi občinski predstojniki tottega okraja dobili po droboti gospoda notarja dra. Gršaka „slov. Tednik“. Gospod notar nam je namreč napravil pritožbo zavoljo klasifikacije gruntnega davka, ter ni za to delo za se nič trjal, temuč je rekal, da naj vložimo nja zaslužek kot naročnino za „slov. Tednik“, češ, da je list koristen in da bode mnogo podučljivega za kmetško ljudstvo prinašal; — vsi smo to radi storili. Gospod notar! Če niste Vi „Tednika“ prej poznali, kakošen tič da je, Vam ne zamerimo; če pa ste ga poznali, pa vendar nam kmetom priporočili, Vam moramo to zlo zameriti. Glejte, če kdo samo slabe reči kakega stana po svetu pobira ter brez pomisleka vse razglasuje, vse dobro pa zamolči, boste sami rekli, da ni to kaj prida človek; blizo tako pa dela od Vas priporočani „Tednik“ z duhovskim stanom. Mi kmetje, ki z duhovniki živimo, pa jih bolj poznamo, kakor neki gospodje v Ljubljani, — se čutimo hudo žaljeni po takem gnjusnem pisarenju. — V zadnjem listu štejejo, da je gosp. Herman pré od 1861—1871. leta Slovence dobro zagovarjal, zdaj pa naenkrat nič več vreden ni, pa mu vendar nobene pregrehe ne dokaže, ampak le prazno slamo mlati, češ, da zdaj samo za klerikalce in fevdalce dela! Kje pa je dokaz?*) Ne mislite vendar, da smo kmetje tako trjavi, in vam hitro vse na besedo verjemo brez dokazov.

Predstojnik in kmet v imenu več drugih.

Iz okrajnega glavarstva ljutomirskega. (Prošnja do gospoda okrajnega glavarja.

*) Za kaj in za koga da g. Herman dela, to berte denes obširno v volilnem oklicu, pod katerim je tudi gospod Hermanovo ime. To je resnica, vse drugo je laž in zvijača.

Nemščine si nedamo usiliti. Strašiti nič ne pomagaja.)

Pred nekolikimi dnevi blagovolil nam je naš gospod okrajni poglavar poslati neki tiskan „Aufruf“, ki se začinja z besedami: „Die Cholera;“ in zopet neki „Zuschrift“ broj 4417 z napisom: „An alle Ortsgemeinden“ in podpisom „der Bezirkshauptmann Haas“. Tudi v tem najdemo reč „Cholera“.

Kaj da se nam v teh spisih radostnega ali žalostnega naznanja, tega — bodi Bogu potoženo! ne vemo, ker tujega jezika ne razumemo. Če je tedaj, o čemur ne dvomimo, zadržaj imenovanih spisov važen, in reč, o kateri se v njih govori, vredna, da jo zvemo, Vas prosimo, gospod poglavar! da nam taisto prej ko mogoče v našem slovenskem jeziku na znanje daste. —

V občje Vas prosimo: prestanite že ednok pošiljati nam dopise v tujem jeziku. Mi prav dobro znamo, da imamo pravico od svojih, to je med nami na naši slovenski zemlji živečih uradnikov zahtevati, da z nami ustmeno in pismeno le slovenski občujejo in ne drugače; mi vemo, da nismo dolžni nemških dopisov od svojih uradov prijemati, in da nam naši uradniki, kateri so zavoljo nas tukaj in ne mi zarad njih, kateri ob naših noveih živijo in ne mi od njihovih, ne smejo nemških spisov vsiljevati.

Te in temu podobne reči mi tako dobro znamo, kakor na primer to, da je vsak hudoben lažnjivec ali pa bedak, kateri nam pravi: „Če si Hermana za državni zbor zvolite, dobite zopet roboto in desetino“; ali pa: „duhovniki in grajšaki bodo vam kmetom že pa roboto in desetino na vrat obesili, zato ne volite Hermana, njih privrženika!“

Mi vemo in znamo, da je robota in desetina na veke vekov proč in da te nadloge, katere smo se s svojim težko zasluženim gotovim denarjem rešili, nikdar med nami več ne bode. Take sleparije so komaj za dečake, ne pa za zrele skušene možake; mi bomo volili za nas Slovenceše zdaj kakor poprej srčno vnetega, mnogo zasluženega gospoda Hermana, kateremu milostivi Bog naj podeli srečo in zdravje še mnogo mnogo let!

Zgore izrečeno prošnjo ponavlja:

Več občinskih predstojnikov.

Z dravskega polja. Vojakov, ki so skoz blizo tri tjedne na ptujskem polji v taboru bili, in njihovega hrupa smo se z večega že znebili. Pokanje mušket in grom kanonov je z njimi prestal. Tako se hvala Bogu! občutimo zopet svoje in imamo za zdaj trojno na misli: koliko nam bo povrnjene one škode, ki smo jo vsled vojaških vaj pretrpeli; bode li nam slana prizanesla in ono malega pustila, kar nam strašna suša ni vzela; kedaj da bodo vendar volitve za državni zbor.

Da drugega ne bomo volili kot gospoda Hermana, se samo po sebi ume. Ta blagi go-

spod ni nas ne drugih nikdar drl in gulil, ampak potezal se je vselej za blagostanje slovenskega ljudstva neutrudljivo in z vsemi močmi in s tolikim vspehom, kolikor je poleg nam Slovencem neprijetnih okolnostih ednemu proti mnogim le mogoče. Tako nam je, da povemo samo eden izgled, prav dobro znano, da so drugi gospodje deželnega odbora. Cirkovskim pogorelcem hoteli le samo 200 gold. pripomoči podati, ter da se Cirkovčani le Hermanovemu možatemu poganjanju zahvaliti imajo, da se je ona svota na 1000 gold. povišala bila.

Cirkovčani in mi vsi dravski Poljanci, ki smo bili priče onega grozovitnega ognja in one strašne nevolje, ne bomo tega pozabili. Zato ne dajajmo posluha lažljivim nemčurkim podpihovalcem in njihovim posrednjim slovensko-liberalnim pomagačem, ampak stojmo na dan volitve kot en mož in glasujmo za gosp. Hermana! Živio naš državni poslanec Miha Herman!

Iz Pišec, 14. sept. (Kmetje okoli Brežic in drugod, bodite pozorni!) Brezverni (liberalni) doktorji, pisarji in študenti, osramoteni pri volilnem shodu na Blanici, skušajo zdaj na vse kriplje na svojo stran dobiti tiste kmete, o katerih upajo, da bodo volilci. G. Tanšek in dr. Srnec iz Brežic sta pošiljala najprej pohujšljivi „Tednik“ zastonj med kmete, naj bi se jim prikupil, da si ga naročijo. Tudi v Pišecce ga je v več iztisih komandiral g. T., toda tukaj so bili nekteri modrejši od Tanšeka in so lažnjivi listič razčesali, preden so ga brali. Ali liberalna gg. T. in dr. S. si ne dasta miru, ampak poskušata vse, da dobita kmete na svojo stran. V ta namen sta omenjena gg. skovala neko zaupnico za dra. Vošnjaka, za katero zdaj podpisov beračita. Opominjam vas in prosim, bodite pozorni! Ako je že vselej treba pomisliti, preden se človek kje podpiše, je gotovo tukaj treba najbolj. Gg. T. in S. sta prišla v nedeljo 31. avgusta tudi v Pišecce podpisov beračit. Nekteri so jima odrekli, a vendar sta jih nekaj vlovila in sicer le od takih, kateri so se bali tema gg. se-zameriti, kateri so njima prijatelji, ker bi zamogla ta dva gg. kje kljubovati, ako bi jima volje ne izpolnili. *) Gg. T. in S. bosta, ako Bog da, na cedilu ostala, ker večidel vsi tisti, ki so se za liberalca Vošnjaka podpisali, Vošnjaka nikakor voliti nečejo; da pa nekteri res plešejo, kakor jim liberalna gospoda v Brežicah godeta, tega ne bom tajil; ali zagotavljam Vas, da nobeden tistih ne bode za volilnega moža izvoljen. Kmetje! bodimo pozorni! Mar še nam ni štibra zadosti narastla v

*) Dragi bralci „Sl. Gospodarja!“ ta dopis pišem iz tega namera, da se ne bi morda kateri nad temi spodtikal, ki so se tukaj podpisali za volitev liberalnega dr. Vošnjaka. Spopolno zadovoljnostjo vas zagotavljam, da niti eden teh podpisanih ne stoji za Vošnjaka; podpisali so se le iz lehkomišljenosti. Jez sem se že z nekterimi pogovarjal, in rekel mi je vsak: „Jaz se nisem s podpisom za Vošnjaka obvezal.“
Dopisnik.

teh 10tih letih, odkar nas zastopajo večidelj sami liberalni dohtarji in liberalna mestna gospoda? Kdo ne strmi, ako pogleda v davkarsko knjžico, in vidi, kako naglo so davki rasli? Liberalni poslanci so nam delali postave, po katerih je mogla štibra rasti. Ne vpraša se, kako kmets-kemu ljudstvu presilne davke zmanjšati, težavni stan mu zljajšati, marveč od leta do leta se nakladajo kmetom višje plačila, liberalni poslanci pa ne vprašajo, ali bomo tudi mogli težko butaro nositi, in ali je res vseh stroškov tudi treba, ali bi se ne bi mnogo, mnogo nepotrebnih stvari lahko odpravilo? Naš težavni stan se je začel od tiste dôbe sem, ko so liberalci začeli vladati v deželnem in državnem zboru. Kmetje, kje imate tedaj pamet, da se daste za nos voditi liberalnim dohtarjem, pisacem in študentom! da jim prikimavate, kadar vam oni kandidata izbirajo! To se pravi lisico v kurnjak in mačko k bôhu spuščati! Mar nič ne vidite, kako nam brezverni gospodini po vseh krajih zopet same dohtarje in druge liberalce za poslance nasvetujejo? Ako ti zmagajo, gorjé nam in nesrečni naši domovini!

(Konec sledi.)

Za poduk in kratek čas.

Liberalnim kmetom.*)

(Pesem je bila namenjena volilcem 4. septembra l. 1871, posebno Mariborskega in Breškega okraja. Razglašamo jo zdaj, ker mislimo, da bo ravno tako dobro služila ko tačas.)

Kdaj, moj dragi kmečki stan!
Se tebi bo zasvital dan?
Kdaj, kmet! se ti rodila zarja,
Da človek boš, ne konj sleparja?
Kdaj vendar pride doba zlata,
Da se odpró ti uma vrata?
Alj vedno hočeš trep zabiti
In liberalcem osel biti?

Alj ni sramotno, da je kmet
Za dom zaspan, za tujca vnet?
Ga likaj, uči, prosí, svári,
Vse bob je v steno! Oslepari
Nemškutar ga za polič vina,
Da mu izda svoj dom in sina;
Zató že čuk in netopiri
Pojó mu: „brat! ne hod' po žiri!“

*) Liberalni kmetje so tisti, kateri z liberaluhi zoper vero in svojo domovino glasujejo in tako izdajajo svoj mili narod. Ta pesmica torej naj ne bo v razžaljenje nobenemu, hotel sem le oči odprti tistim, ki v svoji slepoti pametnih mož ne poslušajo in za liberalne nemčurje glasujejo. Narodnih volilcev pa pesmica ne zadeva, ampak tem poštenjakom bodi vsa hvala in slava!

Pisatelj.

„Slovenski kmet povsod slovi,“
So govorili svoje dni;
Alj zdaj ga vsak slepar ožuli,
Po gerbi žge, mu láse puli,
Osrčja kri nemškutar pije,
Lahon ga pa za uhe bije.
Alj ni za kmečki stan sramota,
Da ž njim pometa Iškarjota?

Junak je kmet slovenski bil
In bistre glave se čistil;
Alj zdaj mu srce v hlače skoči,
Če le nemčúr okó potóči;
S pečenko ga gosti gospóda,
Doma kosti sirota gloda,
V zahvalo še nemčúr zabavlja
In „dummer Bauer“ ga pozdravlja.

Ti kmetič praviš: „sim kristjan!“
Držiš pa ž njim, ki je pesjan;
Zdaj vedeš se po veri turski,
Zdaj vklanjaš spaki se nemčúrski;
Oblizeš danes vse svetnike,
Alj jutre moliš spet malike
In zapustiš Boga — Gospoda;
Alj nisi tákov kmet prismoda?

Se báhaš rad: „Slovenci smo!“
Nemčurju ližeš pa petó;
Prisegaš z desno majki Slavi,
Z levico biješ jo po glavi;
Z nasprotniki psováje lajaš,
Svoj rod pa trinogom izdajaš;
Alj misliš res, da domovina
Ni vredna več, ko čašo vina?

Moj kmečki brat! poglej okrog,
Alj je že videl zemlje krog,
Da volil bi nemčúr Slovence?
In tí pa vsac'ga pritepenca
Objameš, da izda deželo,
Tvoj mili dom in bratov selo;
Oh, kje je še beseda taka
Popisat' takega bedaka!

Lesjak le enkrat gre na led,
Tuđ zajček zmede lovcem sled;
Le kmet ne vidi, kje je zmota
In kje resnice, slave pota;
Ponosno kima, kima, kine,
Iz ust mu pa nemškutar šine.
Zastonj se zdaj za uhom praska,
Nazaj ni več oddan'ga glaska.

„Voliti mašnikov nikdar!“
Tako velevali slepar.
Pa ni le mašnik stal kot skala,
Da damovina ni propala?
Le ou tvoj jezik je ohranil,
Svetinje majke Slave branil;

Le njemu srce, vest odkrivaš, —
In zdaj ga s trupom psovk polivaš!

Prevdari brat! moj zlati svēt:
Kdo je pšenica, kdo pa snet?
Kjer vere ni, tam ni poštenja,
Kjer ni Bogá, tam ni življenja;
Je tvoj poslanec zver nemčurna,
Bo tud' postava hūdourna.
Zato si voli poštenjaka,
Nikdar brezvernega lesjaka!

„Kaj tebi mar“? poreče kdo,
„Vsaj mi volilci prosti smo“!
Res prosti ste; alj národ joka,
Da bridkosti srcé mu poka;
Otroci bodo vas rotili,
Unuki z Vami norce brili,
Da ste ves blagor jim požrli
In narod svoj na meh odrli.

„Boš držal jezik za zobmi!“
Mi liberallec zarohni.
Na to ne morem druž'ga reči,
Kakor: „le hitro hlače sleci,
Obleci janjko!“ kajti babo
Ne bo nobeden sodil slabo;
Akó pa mož svoj rod izdaja,
Naj vsaki pes na njega laja!

J. V.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V nekterih deželah so volitve v državni zbor že razpisane. Pri nas na Štajerskem volijo:

Kmetske občine 20. oktobra,
mesta in trgi 23. „
trgovinske kamore 27. oktobra
veliki posestniki 28. „

Na Kranjskem so volitve po istem redu: 16. 23. 24. in 30. oktobra; na Istrijskem: 9. 15. 18. 19. okt.; na Goriškem: 9. 15. 16. 23. okt.; v Trstu 10. 13. 16. in trgov. kamora 20. okt. Na Českem: 13. 20. 25. 29. okt.; na Moravskem: 20. 22. 24. 27. okt.; Na Koroškem so volitve: 13. 18. 23. 25. okt. Slovenska kandidata za Koroško sta: č. g. A. Einspieler, deželni poslanec, in g. Vigele, posestnik.

Za mesta in trge Celjskega okraja oglašil se je kot nasprotni, t. j. nemškutarski kandidat, nebodigatreba, dr. Rih. Foregger, advokat na Dunaji. Njega se menda g. dr. Prus posebno ustrašil ne bo?

Prav lepo pa prosimo pri tej priliki še enkrat vse prijatelje in domorodce, da naj nikjer ne pozabijo pregledati volilnih izpiskov in ne zamudijo časa reklamcije, če je kdo, ki volilno pravico ima, v zapisniku morda izpuščen bil. — Nagovarjajte ljudi, pridno se udele-

žiti volitev volilnih mož. Kakoršni so ti, takošne bodo volitve. —

Osredni odbor pravne stranke v Gradcu je razglasil kandidate za kmetske občine, večjidel deželne poslance: dva žlahtnika, dva duhovna in dva kmetijska posesnika.

Kandidate za Slovensko Štajersko razglašala osredni odbor v Mariboru na prvem mestu današnjega lista. Treba tedaj z vso močjo delati, da zmagamo.

17. t. m. je prišel ital. kralj na Dunaj razstave gledat, potem obišče svojega zaveznika, nemškega cesarja, kateri pride v polovici oktobra k razstavi na Dunaj. — Obema je pa ravno zdaj hudo napredel nekdanji ital. ministerski prvosebni knjigi vsa tajna pisma, poročila, telegrame itd. med Bismarkom, italijanskimi poročniki in Napoleonom pred strašno vojsko l. 1866. Iz teh pisem je vsemu svetu zdaj odkrito, da je Bismark krvavi boj med Avstrijo in Prusko nalašč navozljal, ker je hotel Avstrijo potolči in z Nemčije izrinoti — začasno, dokler je popolno pogoltnoti še ne more. V ta namen je naščuval ital. vlado, da stavi Avstriji predlog, prodati jej Benečansko do Soče, sčasoma tudi italijanski del Tirolskega. Ker je vedel, da Avstrija v to ne privoli, je hujskal Bismark Italijana: hajd! udri na Avstrijo! — In da ložej našo armado zmaga, osnoval je punt magjarskih Košutjancev, je obetal Napoleonu kos nemške dežele, da ostane pri miru, je skušal podkupiti graničarske polke na ital. bojišču. — Vse to smo povedli zato, da naši bralci vidijo, kaj da ubogo Avstrijo čaka, če bodo še dalje pri nas rogovilili in zvonce nosili — liberalni Prusaki! Bismark še s svojim pogubnim načrtom ni pri konci! Nemčija do jadranskega morja! to mu po glavi roji.

Iz Hrvaškega se čuje, da bode g. Mažuranič za bana postavljen in da ga je volja, častno službo prevzeti.

Vnenje države. Francozi so se rešili nemških pikelhavb, ker so vso vojno odškodnino izplačali. Če ne bodo liberalni republikanci zmešnjav delali, utegne lepa Francija v kratkem času popolnoma okrevati.

Razne stvari.

(V pojasnjenju.) V poslednji, 37. številki „Gospodarja“ se je vrnila nam prav neljuba pomota. Namestnik naš je namreč dobil iz Šmarske dekanije poročilo, da dohaja tje 52 iztisov „Tednika.“ Ob enem se mu je poročalo iz neke druge dekanije, da „neki fajmošter 6 Tednikov med svoje farmane razdeliva.“ Pomota je torej bila, da se ni oboje poročilo bolj razložilo in jasneje povedalo, da omenjeni razširjevalec „Tednika“ ni v Šmarskej dekaniji. S tem naj se gos-

podje zadovoljijo, katere je ona dvomljiva notica nekoliko vznemirila.

(*Kat. pol. društvo v Konjicah*) napravi Šent-Mihelsko nedeljo popoldne, t. j. 28. t. m. občni zbor. Možje! volitve so razpisane! Pridite, da se zmenimo, komu da svoj glas pri volitvi damo.

Društveni zapisovalec.

(*Kat. pol. društvo pri sv. Jurji na Šavnici*) bode v nedeljo 28. t. m. o pol štirih zborovalo. Važne reči se bodo razpravljale, torej se uljudno vabijo domoljubi k zboru.

Odbor.

(*Odlikovanje*) Za knjezo-škofijska duhovna svetovalca sta imenovana: Č. g. Božid. Šinko, profesor bogoslovja, in č. g. Fr. Janežič, kateket na pripravnici v Mariboru.

(*Duhovskih vaj na Slatini*) od 15 — 19. t. m. se je 45 duhovnikov udeležilo. Vodja je P. And. Frühwirth, dominikan iz Gradca. Tudi milostivi knezoškof so tukaj.

Kdo laže in obrekuje?

„Sl. Nar.“ je v štev. 189. celó lažnjivo poročal o volilnem shodu na Blanici pri Sevnici dne 17. avgusta t. l. Z ozirom na §. 19. tiskovne postave pošljem uredništvu popravek, katerega pa ni hotelo uredništvo vzeti v list, rekoč: „Od Vas ne jemljemo nobenega popravka, ker tacim ljudem, kot ste Vi, ki škandal delajo, ne verujemo dosta, vsakako pa manj kot svojim dopisnikom“.

Bil sem torej prisiljen, po c. kr. okr. sodnji Ljubljanski v smislu §. 21. tisk. postave primorati uredništvo „Sl. Naroda“, da je popravek sprejelo. Razglašen je bil ves — razun tega, kar tukaj v 3., 4. in 5. točki v oklepih () stoji, 7. sept. in se tako le glasi:

1. Ni resnično, da sem 17. avg. na Graški gori žegnanje obhajal; zakaj imel sem sv. opravilo ob 10. uri pri sv. Roku, dve uri dalječ od Graške gore.

2. Ni resnično, da sem jaz prignal ljudi na Blanco. Bili so povabljeni od g. tajnika Sitarja, ki je naročal ljudem, da se naj v velikem številu snidejo.

3. Ni resnično, da so ljudje prišli pijani in z namenom zborovanja motiti. Prišli so poslušat in se posvetovat. (Če pa z govorom g. Vošnjaka niso bili zadovoljni, so s tim pokazali, da njegovega programa ne sprejmejo.)

4. Obrekovanje moje osebe je, če „Slov. Narod“ piše: „Plačal je v ta namen — namreč, da bi zborovanje motili — tej drhali — (kako se zamorejo pošteni kmeti tako imenovati?) vina in piva, in najhujšim kričačem celó denarje daval (po 50 soldov)“. Javno izrečem, da plačam vsakemu, ki mi dokaže, da sem le enemu izmed nazočih le eno kapljico vina ali piva plačal, ali le eden sold, dal sto forintov.

5. (Ni resnično, da je bila kandidatura Vošnjakova z večino sprejeta. Glasovalo jih je za nja k večemu 20, izmed katerih še vsi volilci bili niso“.)

V Sevnici, 21. avgusta 1873. *Jožef Tombah.*

Se ve, da se v „Slov. Narod.“ ni povedano, da je vsled ukaza c. k. sodnije se popravek sprejel; zakaj sram mora biti uredništvo povedati, da ga morajo c. kr. sodnije siliti, da popravlja laži svojih dopisnikov. Vsakdo iz tega lahko vidi, koliko laži „Sl. Narod“ svojim bralcem prinaša, če jih ima v le 13 vrstah pet tako debelih. Kteri pametni mož bi še besedam Vošnjakovim in njegovih privržencev verjel, če njegov prvi zagovornik, „Slov. Narod“, tako grdo laže.

V Sevnici, 15. septembra 1873.

Jožef Tombah, kaplan.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan	7	40	7	—	7	50	6	99
Rži	5	30	5	—	5	50	5	2
Ječmena	4	40	4	—	3	60	3	65
Ovsa	2	—	2	—	2	10	1	85
Turšice (koruze) vagan	4	90	4	90	4	20	4	68
Ajde	4	40	4	—	5	—	4	—
Prosa	4	80	4	—	4	—	—	—
Krompirja	1	70	2	—	1	80	2	—
Sena cent	1	50	1	60	1	20	1	40
Slame (v šopkih)	1	40	1	30	—	80	1	40
„ za steljo	—	9	1	—	—	60	—	—
Govedine funt	—	30	—	32	—	32	—	22
Teletine	—	33	—	32	—	32	—	23
Svinjetine	—	33	—	30	—	32	—	32
Slanine	—	36	—	—	—	40	—	40

Loterijske številke:

V Trstu 13. sept. 1873: 14 2 23 88 78.

Prihodnje srečkanje: 27. septembra.

Martin Krušic, 2—3

doktor vsega zdravoslovja, naznanja p. n. občinstvu, da se je v **Celji**, v gospodski ulici, v g. Janič-evi hiši h. št. 124 vstanovil.

1—3

Oznanilo.

Na **vadnici** c. k. učiteljske izobraževalnice v Mariboru se šolsko leto prične 1. oktobra 1873.

Vpisovanje učencev, ki hočejo vstopiti v to šolo, se vrši 29. in 30. septembra dopoldne. Dotični naj se s svojimi starši ali njih namestniki v ravnateljski pisarni c. k. učiteljske izobraževalnice (Gambrinushalle I. St.) oglasijo.

V Mariboru 17. septembra 1873.

C. kr. ravnateljstvo.